

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Gelijke kansen

Elffers, L.

Publication date

2020

Document Version

Other version

Published in

Didactief

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Elffers, L. (2020). Gelijke kansen. *Didactief*, 50(1/2), 15. <https://didactiefonline.nl/blog/louise-elffers/eindtoets-gelijke-kansen>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Eindtoets: gelijke kansen

TEKST **LOUISE ELFFERS** GEPUBLICEERD OP 28-01-2020

Speerpunt in haar onderzoek: de onderwijscompetitie. Ze stelde schaduwonderwijs aan de kaak in haar boek *De bijlesgeneratie*. Vanaf het eerste nummer van 2020 schrijft Louise Elffers een column voor *Didactief* – ze begint met de eindtoets. Wat haar opvalt: problemen worden toegeschreven aan de eindtoets zelf, en niet aan de wijze waarop wij de toets gebruiken.

Over de eindtoets in het basisonderwijs woedt al tijden een stevige discussie. Het afnamemoment werd naar achteren geschoven uit onvrede over de grote rol die de toets had gekregen. Het laatste basisschooljaar werd erdoor gedomineerd, waardoor er in groep 8 onevenredig veel aandacht werd besteed aan voorbereiding op de toets. De grote waarde die aan de score werd gehecht, zette de niveau-inschatting van de leerkracht op een zijspoor. De toegang tot havo en vwo hing te veel op een puntje meer of minder op de eindtoets, wat bovendien ‘valsspelen’ met behulp van toetstrainingen in de hand zou werken. Het waren argumenten om de rol van de eindtoets terug te dringen: voortaan werd de inschatting van de leerkracht weer leidend.

Wat opvalt in deze discussie, is dat de problemen worden toegeschreven aan de eindtoets zelf, en niet aan de wijze waarop wij die toets gebruiken. We zijn de eindtoetsscore gaan hanteren als genadeloze valbijl op twaalfjarige leeftijd, de inspectie gebruikt de scores als kwaliteitsindicator van scholen en we nemen de toets te laat af om voor leerlingen met een aangepast advies nog een plekje te vinden in het voortgezet onderwijs. Dat zegt niets over de mogelijkheden van de toets om te realiseren waarvoor deze ooit in het leven is geroepen: een onafhankelijke niveau-indicatie die leerlingen behoedt voor menselijke inschattingsfouten en vooroordelen.

En juist die functie staat nog altijd fier overeind. Bij gelijke prestaties krijgen leerlingen met lager opgeleide ouders structureel lagere schooladviezen dan leerlingen met hoger opgeleide ouders. Deze verschillen zijn gegroeid sinds de rol van de eindtoets is teruggedrongen. Recente analyses tonen: leerlingen met lager opgeleide ouders scoren op de eindtoets twee keer zo vaak hoger dan het advies van de leerkracht. Als zij vervolgens met een aangepast, hoger advies instromen in het vo zit het overgrote deel drie jaar later nog steeds op dat niveau.

Dat leerlingen deze kans niet altijd wordt geboden, zegt niets over de mogelijkheden van de toets om ongelijke advisering en plaatsing tegen te gaan. Het laat vooral zien dat wij die mogelijkheden onvoldoende benutten. We kiezen ervoor om het schooladvies het verdere verloop van de schoolloopbaan te laten bepalen en constateren vervolgens tevreden dat het schooladvies dit

inderdaad beter voorspelt dan de toets. Wie houdt wie nu voor de gek? Het probleem is niet de eindtoets. Het probleem zijn wij zelf.

Louise Elffers is universitair docent Onderwijswetenschappen (UvA), lector Kansrijke schoolloopbanen in een diverse stad (HvA) en auteur van [De bijlesgeneratie](#).

Dit artikel verscheen in Didactief, januari-februari 2020.

Verder lezen

¹ [Georganiseerd wantrouwen \(3\): Eindtoets – wie wil 'm hebben?](#)

Reacties

0 reacties

Louise Elffers

Louise Elffers is lector Kansrijke schoolloopbanen in een diverse stad (HvA), onderzoeker bij Onderwijswetenschappen (UvA) en directeur van het Kenniscentrum Ongelijkheid. Ze schreef [De bijlesgeneratie](#).

